

YOĞUN BAKIM HEMŞİRELERİNİN KATETER İLİŞKİLİ ÜRİNER SİSTEM ENFEKSİYONLARI KONTROL ÖNLEMLERİNE YÖNELİK BİLGİ VE TUTUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Mensure Turan¹, Engin Turan²

Öz

Amaç: Bu araştırma yoğun bakım hemşirelerin kateter ilişkili üriner sistem enfeksiyonlarına yönelik bilgi ve tutumlarının değerlendirilmesi amacıyla yapıldı.

Yöntem: Araştırma tanımlayıcı ve kesitsel olarak bir eğitim araştırma hastanesinin üçüncü düzey yoğun bakım ünitelerinde görev alan 132 hemşire ile Mayıs-Ağustos 2023 tarihleri arasında yürütüldü. Veriler demografik özellikler formu ve Kateter İlişkili Üriner Sistem Enfeksiyonları Kontrol Önlemleri Ölçeği (KİÜSEKÖÖ) ile online olarak toplandı.

Bulgular: Hemşirelerin KİÜSEKÖÖ ortalama puanı 58,43 (15,13) olup bilgi ve tutumları kısmen yüksektir. Hemşirelerin eğitim düzeyi, çalıştığı yoğun bakım birimi, birimde çalışma yılı ile enfeksiyon kontrol önlemleri hakkında eğitim alma durumları ile ölçek toplam puan ortalaması arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı belirlendi ($p>0,05$).

Sonuç: Yoğun bakım hemşirelerinin kateter ilişkili üriner sistem enfeksiyonlarının önlenmesine yönelik bilgi ve tutum düzeylerinin kısmen yüksek olduğu belirlendi. Yoğun bakım hemşirelerinin bilgilerini güncel tutmak için sürekli eğitim programları ve hizmet içi eğitimlerle desteklenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik bakımı; Tutum; Üriner kateter; Yoğun bakım

¹ Sorumlu Yazar: Dr. Öğr. Üyesi, Şırnak Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Şırnak, Türkiye mensurekyn@gmail.com ORCID: 0000-0002-1011-4963

² Dr. Öğr. Üyesi, Şırnak Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Şırnak, Türkiye engintrn00@gmail.com ORCID: 0000-0001-6670-3217

Makale gönderim tarihi: 16.04.2024

Makale kabul tarihi: 21.08.2024

Künye Bilgisi: Turan M., Turan E. (2025). Yoğun Bakım Hemşirelerinin Kateter İlişkili Üriner Sistem Enfeksiyonları Kontrol Önlemlerine Yönelik Bilgi Ve Tutumlarının Değerlendirilmesi. *Selçuk Sağlık Dergisi*, 6(1), 12–22. <https://doi.org/10.70813/ssd.1469053>

Evaluation Of Intensive Care Nurses' Knowledge And Attitudes Regarding Catheter-Associated Urinary System Infections Control Measures

Abstract

Aim: This research was conducted to evaluate the knowledge and attitudes of intensive care nurses regarding catheter-associated urinary system infections.

Method: The research was conducted descriptively and cross-sectionally with 132 nurses working in the third level intensive care units of a training and research hospital between May and August 2023. Data were collected online with the demographic characteristics form and the Catheter Associated Urinary Tract Infections Control Precautions Scale (CAUTICPS).

Findings: The CAUTICPS mean score of nurses was 58.43 (15.13) and their knowledge and attitudes were partially high. It was determined that the difference between the nurses' education level, the intensive care unit they worked in, years of working in the unit, and whether they received training on infection control measures and the total score average of the scale wasn't statistically significant ($p>0.05$).

Results: It was determined that the knowledge and attitude levels of intensive care nurses about prevention of catheter-associated urinary system infections were partially high. It is recommended that intensive care nurses be supported with continuing education programs and in-service training to keep their knowledge up to date.

Keywords: Attitude; Intensive care; Nursing care; Urinary catheter

1.GİRİŞ

Hastalık Hastane enfeksiyonlarının yaklaşık %40'ını oluşturan idrar yolu enfeksiyonları (İYE) Dünya geneli en çok görülen bakteriyel enfeksiyonlardır (ECDC, 2018). Üriner kateter uygulanması kateter ilişkili enfeksiyonların primer sebebi olarak kabul edilmektedir. Özellikle yoğun bakım ünitelerinde sıklıkla kullanılan üriner kateterler, sağlık bakımıyla ilişkili enfeksiyonların yaklaşık %80'ni için risk faktörüdür (Algarni vd., 2019; Tenke vd., 2017). Yoğun bakım ünitelerinde invaziv araç ilişkili standardize enfeksiyon oranı raporunda Türkiye geneli 2022 yılında gözlenen kateter ilişkili üriner sistem enfeksiyon (Kİ-ÜSE) vaka sayısı 5434 olarak belirtilmiştir. Yine aynı raporda standardize Kİ-ÜSE oranının 1.01 (%95 GA: 0.98 - 1.04) olduğu ve 2021 yılına göre %5,72 artış gerçekleştiği belirtilmiştir. (T.C Sağlık Bakanlığı, 2023). 2017 yılında yayınlanan Ulusal Sağlık Hizmeti İlişkili Enfeksiyonlar Sürveyans Rehberi'nde ise üriner sistem enfeksiyonlarının sağlık hizmeti ilişkili enfeksiyonlar arasında üçüncü sırada olduğu ve %77,9'unu Kİ-ÜSE'lerin oluşturduğu belirtilmiştir (HSGM, 2017). Üriner kateter ilişkili enfeksiyonların %70'e yakını eğitim stratejileri, kateterden kaçınma, kısa süreli kullanım gibi stratejilerle önlenabilir olsa da enfeksiyon insidansını ve hasta sonuçlarını iyileştirmek için daha fazla çabaya ihtiyaç vardır (Barchitta vd., 2021).

Üriner kateterler; bakteriyel enfeksiyon, kateter tıkanması, mesane taşları, septisemi, endotoksik şok ve piyelonefrit gibi komplikasyonlara neden olabilir (Cortese vd., 2018). Yoğun bakım ünitelerinde sıklıkla kullanılan üriner kateterler sonucu bakteriyemi gelişme oranları %18-81 arasında gösterilmektedir (Clarke vd., 2020; Kranz vd., 2020). Kanıta dayalı kılavuzlarda gereksiz kateter kullanımından kaçınılması, doğru kateter bakımı ve yönetimi gibi uygulamalar tavsiye edilmekle beraber üriner kateterlerin uzun süre ve endikasyonu olmadan kullanılmasının enfeksiyon riskini artırdığı belirtilmektedir (Hollenbeak ve Schilling, 2018; Kranz vd., 2020). Enfeksiyon kontrolünde primer sorumlu yoğun bakım hemşireleri bu riskin kontrol altına alınmasından sorumludur (Algarni vd., 2019). Çünkü idrar sondalarının yerleştirilmesi, bakımı ve takibi hemşirelik uygulamaları kapsamına girmektedir. Literatür hemşirelik uygulamalarının üriner kateterlerin gereksiz kullanım sıklığını ve hasta sonuçlarını iyileştirdiğini belirtmektedir (Durant, 2017; Tyson vd., 2020). Buna rağmen birçok çalışma hemşirelerin üriner kateter temel enfeksiyon kontrol önlemlerine ilişkin bilgi, tutum ve uygulamada eksikliklerinin olduğunu ifade etmektedir (Algarni vd., 2019; Mong vd., 2022; Teshager vd., 2022). Hemşirelerin üriner kateter ilişkili sistem enfeksiyonları hakkındaki bilgi, tutum ve uygulamalarını etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi, enfeksiyona bağlı komplikasyonların önlenmesi için önemlidir (Alsolami ve Tayyib, 2024).

Türkiye'de üriner kateter ilişkili enfeksiyon kontrol önlemlerine yönelik hemşirelerin bilgi ve tutumlarını inceleyen sınırlı sayıda çalışma (Arlı ve Bakan, 2020; Didgar vd., 2023; Polat ve Aslan,

2022) olmakla beraber yoğun bakım hemşirelerinin bilgi ve tutum düzeyleri yeterince ortaya konmamıştır. Bu nedenle hasta bakımından primer sorumlu yoğun bakım hemşirelerinin kateter ilişkili üriner sistem enfeksiyonları bilgi ve tutumlarının belirlenmesinin yoğun bakım hastalarının tedavi sürecinin planlanmasına katkı sağlayacağını düşünmekteyiz.

2. METODOLOJİ

2.1. Araştırmanın Amacı

Araştırma, yoğun bakım hemşirelerinin kateter ilişkili üriner sistem enfeksiyonları kontrol önlemlerine yönelik bilgi ve tutumlarını belirlemek amacıyla tanımlayıcı ve kesitsel tasarımda gerçekleştirildi. Araştırmada aşağıdaki sorulara yanıt arandı.

- Yoğun bakım hemşirelerinin üriner kateter ilişkili enfeksiyonların kontrol önlemlerine yönelik bilgi düzeyleri ve tutumları nasıldır?
- Yoğun bakım hemşirelerinin üriner kateter ilişkili enfeksiyonların kontrol önlemlerine yönelik bilgi düzeyleri ve tutumları ile sosyodemografik özellikleri arasında ilişki var mıdır?

2.2. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zamanı

Araştırma, Türkiye'nin doğusunda bulunan bir eğitim ve araştırma hastanesinin üçüncü düzey yoğun bakım ünitelerinde çalışan hemşirelerle Mayıs-Ağustos 2023 tarihleri arasında gerçekleştirildi. Araştırmada yer alan hastanenin üçüncü düzey yoğun bakım ünitelerinde (Yetişkin yoğun bakım, Çocuk Yoğun bakım, Yenidoğan yoğun bakım) T.C. Sağlık Bakanlığı'nın standartları gereği hemşire başına iki hasta düşmektedir. Araştırmanın yapıldığı hastanedeki yoğun bakım ünitelerinde üriner kateter uygulaması ve bakımı hekimin isteği doğrultusunda hemşirenin sorumluluğundadır.

2.3. Araştırma Evren ve Örneklemi

Evreni, araştırmanın yapıldığı hastanenin üçüncü düzey yoğun bakım ünitelerinde çalışan 204 hemşire oluşturdu. Örneklem büyüklüğü için G.power* (3.1.9.2) programında Polat ve Aslan' nın (2022) çalışması (Polat ve Aslan, 2022) referans alınarak 0.05 hata payı ve 0.95 güven aralığında hedef sayı 132 kişi olarak belirlendi fakat olası kayıplar düşünülerek belirlenen sayıya ulaşana kadar veri toplama sürecine devam edildi. Araştırmaya alınma kriterleri; yoğun bakım (YB) ünitelerinde çalışan hemşireler, çalışmaya katılmayı kabul eden hemşireler olarak belirlenirken; araştırmadan dışlanma kriterleri ise anket formlarını eksik dolduran hemşireler olarak belirlendi. Araştırmada 144 hemşireye ulaşıldı fakat formları eksik dolduran 12 hemşire araştırmadan dışlandı. Araştırma hedef sayı olan 132 hemşire ile tamamlandı.

2.4. Veri Toplama Araçları

Veriler "Demografik Özellikler" ve "Kateter İlişkili Üriner Sistem Enfeksiyonları Kontrol Önlemleri Ölçeği" kullanılarak toplandı.

Demografik Özellikler Formu

Bu form, hemşirelerin demografik özellikleri ve enfeksiyon kontrol önlemlerine ilişkin bilgi alma durumunu sorgulayan, araştırmacı tarafından literatür (Algarni vd., 2019; Arlı ve Bakan 2020; Didgar vd., 2023) doğrultusunda 7 sorudan oluşturulmuştur.

Kateter İlişkili Üriner Sistem Enfeksiyonları Kontrol Önlemleri Ölçeği (KİÜSEKÖÖ)

Arlı ve Bakan tarafından (2020) geliştirilen ölçek 5’li likert tipte ve 15 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte 13. madde ters puanlanmakta ve ölçek toplam puanı 15-75 arasındadır. Ölçekten alınan puan artıka bilgi ve tutumun iyi olduğu belirtilmiştir. Ölçeğin cronbach alpha değeri 0.75 olarak belirlenmiştir (Arlı ve Bakan, 2020). Bu araştırmada ölçeğin cronbach alpha değeri 0.86 olarak bulunmuştur.

2.5. Verilerin Toplanması

Araştırma verileri, araştırmaya katılmayı kabul eden hemşirelerden araştırmacı tarafından Google formlar aracılığıyla oluşturulan anketler yoluyla toplandı. Her katılımcının bir gönderim yapmasına izin verilerek mükerrer girişler engellendi. Hemşireler, anket bağlantısının ilk bölümünde yer alan “bilgilendirilmiş onay” alanını doldurmayı kabul ettikten sonra anketleri isimsiz olarak doldurup gönderdiler.

2.6. Verilerin İstatistiksel Analizi ve Değerlendirilmesi

Araştırma verilerinin istatistiksel analizleri için IBM SPSS Statistics Version 22 (Licensed 2017) programı kullanıldı. Değişkenlerin normal dağılıma uygunluğu çarpıklık ve basıklık değerleri (-2 ve +2 arasında) baz alınarak değerlendirildi. Tanımlayıcı istatistikler sayı, yüzde, ortalama olarak belirtildi. Demografik değişkenler ve ölçek puan ortalamalarının karşılaştırılmasında bağımsız t testi, Mann Whitney U, Kruskal-Wallis H testleri ve pearson korelasyon analizi kullanıldı. Araştırmadan elde edilen veriler %95 güven aralığında ve $p < 0.05$ anlamlılık düzeyinde değerlendirildi.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırma için bir üniversitenin bilimsel araştırmalar etik kurulundan (sayı 2023/63103) etik onay ve verilerin toplanacağı kamu hastanesinden (sayı:E-215910651) kurum izni alındı. Araştırma protokolünde Helsinki Bildirgesi’ne uygunluk göz önünde bulundurularak katılımcılar verilerin gizliliği hakkında bilgilendirilerek onamları alındı.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın, bir hastanenin üçüncü düzey yoğun bakım ünitelerinde yapılmış olması sınırlılığdır. Bu nedenle sadece bu gruba genellenebilir. Ayrıca anketler online olarak doldurulduğundan bazı hemşirelerin ölçekteki bilgi kısmındaki soruları yanıtlarken çevrimiçi kaynaklar ya da kitaplardan yararlanmış olabileceği ve bu durumun yanıtların gerçekliğini etkilemiş olabileceği düşünülmektedir.

3. BULGULAR

Tablo 1' de yoğun bakım hemşirelerinin tanıtıcı özellikleri incelendiğinde yaş ortalamasının 30,45 (SS=5,17) yıl, birimde çalışma yılının 4,85 (SS=0,6) yıl olduğu ve %65,9'unun (n=87) kadın, %69,7'sinin (n=92) ise lisans düzeyinde eğitim aldığı belirlenmiştir. Yoğun bakım hemşirelerinin %90,9'u (n=120) enfeksiyon kontrol önlemlerine ilişkin eğitim aldığını da belirtmiştir.

Tablo 1. Yoğun Bakım Hemşirelerinin Tanıtıcı Özellikleri (N:132)

		Sayı	%
Cinsiyet	Kadın	87	65,9
	Erkek	45	34,1
Eğitim Durumu	Lise	18	13,6
	Önlisans	12	9,1
	Lisans	92	69,7
	Lisans Üstü	10	7,6
Çalışılan Yoğun Bakım Birimi	Yetişkin	58	43,9
	Çocuk	43	32,6
	Yenidoğan	31	23,5
Enfeksiyon kontrol önlemleri Hakkında Eğitim Alma	Evet	120	90,9
	Hayır	12	9,1
	Ort (SS)	Min	Max
Yaş (yıl)	30,45 (5,17)	21,00	49,00
Meslekte Çalışma (yıl)	7,84 (4,06)	2,00	25,00
Yoğun Bakım Biriminde Çalışma (yıl)	4,85 (0,6)	,00	10,00

Tablo 2 incelendiğinde yoğun bakım hemşirelerinin KIÜSEKÖÖ toplam puan ortalaması ile cinsiyet, eğitim durumu, çalışılan yoğun bakım birimi, meslekte çalışma yılı, yoğun bakım biriminde çalışma yılı, enfeksiyon kontrol önlemleri hakkında eğitim alma durumu gibi değişkenlerin ölçek puan ortalamaları sunulmuştur. KIÜSEKÖÖ toplam puanı 58,43 (SS=15,13) olarak belirlenmiştir. Cinsiyete göre ölçek puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık olduğu kadınların puan ortalamasının 62,34 (SS=11,53) ve erkek hemşirelerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0.001$). Eğitim durumuna göre yükseköğrenim düzeyindeki hemşirelerin puan ortalaması 63,00 (SS=14,47), yetişkin yoğun bakım ünitelerinde çalışan hemşirelerin puan ortalaması 60,58 (13,72), meslekte çalışma yılı 11 yıl ve üzeri olan hemşirelerin puan ortalaması 64,04 (SS=8,82), birimde çalışma yılı 6 yıl ve üzeri olanların puan ortalamasının 60,00 (SS=13,33), enfeksiyon kontrol önlemleri hakkında eğitim alanların puan ortalamasının 57,75 (SS=15,48) olduğu fakat gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlılık olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$).

Tablo 2. Yoğun Bakım Hemşirelerinin KIÜSEKÖÖ Toplam Puan Ortalamasının Karşılaştırılması

	X (SS)	Min	Max
KIÜSEKÖÖ Toplam puan ortalaması	58,43 (15,13)	19,00	75,00

Değişkenler		X (SS)	Test Değeri
Cinsiyet	Kadın	62,34 (11,53)	t=4,410
	Erkek	50,86 (18,25)	p=,001*
Eğitim durumu	Lise	58,66 (19,35)	F =0,981 p=0,404
	Önlisans	52,25 (6,04)	
	Lisans	58,69 (15,07)	
	Yüksek lisans/doktora	63,00 (14,47)	
Çalışılan yoğun bakım birimi	Yetişkin YB	60,58 (13,72)	F=1,076
	Çocuk YB	57,09 (14,82)	p=0,344
	Yenidoğan YB	56,25 (17,84)	
Meslekte Çalışma yılı	0-5 yıl	57,97 (13,53)	F=1,907
	6-10 yıl	56,89 (17,28)	p=0,153
	11 yıl ve üzeri	64,04 (8,82)	
Yoğun bakım biriminde çalışma yılı	0-2 yıl	58,72 (14,21)	F=0,669
	3-5 yıl	56,48 (17,55)	p=0,514
	6 yıl ve üzeri	60,00 (13,33)	
Enfeksiyon kontrol önlemleri hakkında eğitim alma	Evet	57,75 (15,48)	z=-1,464
	Hayır	65,25 (8,99)	p=0,143

t: Bağımsız grup t testi; F: One way ANOVA; z: Mann Whitney U; KİÜSEKÖÖ: Kateter İlişkili Üriner Sistem Enfeksiyonları Kontrol Önlemleri Ölçeği

Tablo 3' te yoğun bakım hemşirelerinin KİÜSEKÖÖ toplam puan ortalaması ile yaş ve meslekte çalışma yılı arasında orta-zayıf bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($p \leq 0.05$).

Tablo 3. Yoğun Bakım Hemşirelerinin KİÜSEKÖÖ Toplam Puan Ortalaması ile Bazı Değişkenlerin Korelasyonu

Değişkenler	KİÜSEKÖÖ Toplam Puanı
Yaş	r=0,272 p=0,002*
Meslekte çalışma yılı	r=0,172 p=0,049*
Yoğun bakım biriminde çalışma yılı	r=0,130 p=0,137

r= Pearson Korelasyon test değeri * $p < 0.05$ KİÜSEKÖÖ: Kateter İlişkili Üriner Sistem Enfeksiyonları Kontrol Önlemleri Ölçeği

4. TARTIŞMA

Sağlık bakımıyla ilişkili enfeksiyonlardan biri olan kateter ilişkili üriner sistem enfeksiyonları hemşirelik uygulamalarıyla önlenabilir enfeksiyonlar arasında yer almaktadır (Kranz vd., 2020); ancak klinik alana yansıtılabilmesi için hemşirelerin yeterli bilgi ve iyi bir tutuma sahip olması gerekmektedir (Alsolami ve Tayyib, 2024; Jain vd., 2015). Bu doğrultuda kateter ilişkili üriner sistem enfeksiyonlarını önlemeye yönelik yoğun bakım hemşirelerinin bilgi ve tutumlarını belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada hemşirelerin bilgi ve tutumlarının kısmen iyi düzeyde olduğu ve geliştirilmeye gereksinim duydukları belirlenmiştir. Bu bilgiler ışığında “Yoğun bakım hemşirelerinin üriner kateter ilişkili enfeksiyonların kontrol önlemlerine yönelik bilgi düzeyleri ve tutumları nasıldır?” sorusunun yanıtı ortaya konulmuştur. Türkiye’de yapılan benzer çalışmalarda (Arlı ve Bakan, 2020; Didgar vd., 2023; Sevinç vd., 2021) KİÜSEKÖÖ puanı kısmen daha yüksek bulunmuştur. İdrar sondası kullanımı ve

kateterle ilişkili idrar yolu enfeksiyonu ile ilgili yapılan bir araştırmada hemşireler ve doktorlar arasında makul bilgi ve tutum olduğu belirtilmiştir (Ghauri vd., 2019). Yapılan bir sistematik incelemede sağlık çalışanlarının kateter ilişkili idrar yolu enfeksiyonunun önlenmesi ve kontrolüne yönelik değişken bilgi düzeyleri, olumlu tutumları ve uygun olmayan girişimlerinin olduğu belirlenmiştir (Huang vd., 2023). Sağlık çalışanlarının üriner kateter ilişkili enfeksiyonların önlenmesi ve yönetimine ilişkin bilgi ve uygulamalarının daha fazla optimizasyona ihtiyaç duyduğu görülmektedir.

Araştırmada yoğun bakım hemşirelerinin demografik özellikleri incelendiğinde çoğunluğunun kadın, yaş ortalamasının genç, lisans düzeyinde ve enfeksiyon kontrol önlemleri ile ilgili eğitim aldıkları görülmüştür. Bu bulgular literatürde hemşirelerle yapılan çalışmalarla benzerdir (Arlı ve Bakan, 2020; Didgar vd., 2023; Huang vd., 2023). Araştırmada demografik özellikler ve KIÜSEKÖÖ arasındaki ilişki incelendiğinde; kadın hemşirelerin KIÜSEKÖÖ toplam puanının erkek hemşirelerden daha yüksek ve aradaki farkın anlamlı olduğu belirlenmiştir. Literatürdeki benzer araştırmalarda (Arlı ve Bakan, 2020; Sevinç vd., 2021) cinsiyetin KIÜSEKÖÖ toplam puanı arasında fark oluşturmadığı fakat Didgar ve arkadaşlarının (2023) çalışmasında ise bu araştırmaya benzer şekilde fark oluşturduğu belirtilmiştir. Bu durum kadın hemşire sayısının fazla olmasından kaynaklanmış olabilir. Hemşirelerin eğitim durumu yükseldikçe KIÜSEKÖÖ toplam puanın arttığı fakat fark oluşturmadığı belirlenmiştir. Hemşirelerin üriner kateter ilişkili enfeksiyonları önlemeye yönelik bilgi ve tutumlarının araştırıldığı benzer çalışmalarda da eğitim durumunun fark oluşturmadığı belirtilmektedir (Arlı ve Bakan, 2020; Didgar vd., 2023; Mong vd., 2022). Yetişkin yoğun bakım ünitelerinde çalışan ve mesleki deneyim yılı fazla olan hemşirelerin bilgi ve tutumlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Jain ve arkadaşlarının (2015) çalışmasında yoğun bakım ünitelerinde çalışan ve deneyimi yüksek olan hemşirelerin bilgi düzeylerinin yüksek olduğu fakat enfeksiyon kontrol tedbirleri üzerinde bir etkisinin olmadığını belirtmişlerdir (Jain vd., 2015).

Enfeksiyon kontrol önlemlerine yönelik eğitim alan yoğun bakım hemşirelerinin sayısı fazla olmasına rağmen bilgi düzeyleri eğitim almayanlara göre daha düşük belirlenmiştir. Burucu ve arkadaşlarının (2014) yoğun bakım hemşirelerine üriner kateter hakkında verdikleri eğitimi değerlendirdikleri araştırmada hemşirelerin bilgi düzeylerinin arttığını fakat bunu uygulamaya yansıtmadıkları belirtilmiştir (Burucu vd., 2014). Ayrıca yoğun bakım hemşirelerinin üriner kateter ile ilgili kanıta dayalı uygulamaları klinik ortamlara yansıtmasının önündeki engeller; zaman yetersizliği, kurumun politikaları, kendilerini bakım prosedürlerini değiştirecek güçte görmemeleri ve literatürü takip etmemeleri olarak sıralanmıştır (Hacıosmanoğlu ve Yazıcı, 2022). Yapılan araştırmalarda üriner kateter ilişkili enfeksiyonları önlemeye yönelik eğitim alan hemşirelerle almayan hemşirelerin bilgi ve tutumları birbirine yakın olarak belirlenmiş ve aradaki fark bu araştırmaya benzer şekilde anlamlı bulunmamıştır

(Arlı ve Bakan, 2020; Didgar vd., 2023; Sevinç vd., 2021). Bu araştırmada literatürden farklı olarak Kİ-ÜSE' ye yönelik eğitim almayan hemşirelerin puan ortalamasının yüksek olması, eğitim almayan hemşire sayısının az ve büyük çoğunluğunun lisans mezunu olmasından kaynaklanmış olabilir.

Araştırmada yaş ve mesleki deneyim arttıkça üriner kateter ilişkili enfeksiyonların kontrol önlemlerine yönelik bilgi ve tutumun arttığı belirlenmiştir. Benny ve arkadaşlarının (2020) çalışmasında yaşın bilgi düzeyini etkilediği belirtilmiştir (Benny vd., 2020). Mong ve arkadaşlarının (2022) yaptıkları çalışmada 30 yaş üstü ve on yıldan fazla deneyime sahip hemşirelerin bilgi düzeylerinin tutum ve algılanan uygulama ile pozitif yönde ilişkili olduğunu bildirmiştir (Mong vd., 2022). Teshager ve arkadaşlarının (2022) çalışmasında hemşirelerin mesleki deneyiminin bilgi düzeylerini etkilediğini belirtmiştir (Teshager vd., 2022). Bu doğrultuda hemşirelerin aynı klinikte uzun süre çalışmaları durumunda deneyimlerinden öğrenebilecekleri veya bilgi kazanabilecekleri öngörülmektedir.

5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Araştırmada yoğun bakım hemşirelerinin bilgi ve tutumlarının kısmen iyi olduğu ve sosyodemografik değişkenlerin bilgi düzeyleri ve tutumlarına etkisi olmadığı belirlenmiştir. Üriner kateterlerin takılması ve bakımı hemşirelik uygulamaları kapsamına ve standartlarına girdiğinden, hemşireler üriner kateter yönetimi ve üriner kateter ilişkili enfeksiyonların önlenmesinde birincil rol oynamaktadır. Özellikle kritik hasta bakımında primer rol alan yoğun bakım hemşirelerinin üriner kateter bakımının güvenli bir şekilde uygulanması için bilgi ve tutumlarının yeterli düzeyde olması gerekmektedir. Bu nedenle bu araştırmanın yoğun bakım hemşirelerinde üriner kateter enfeksiyonlarına yönelik yapılacak çalışmalara rehber olacağını düşünmekteyiz. Ayrıca bu araştırmada yoğun bakım hemşirelerinin algıladıkları bilgi düzeyi ve tutumları değerlendirildiğinden gelecek çalışmalarda hemşirelerin fiili uygulamalarının ve bunun hasta sonuçları üzerindeki etkisinin incelenmesi önerilmektedir. Ek olarak yoğun bakım hemşirelerinin üriner kateter ilişkili enfeksiyon kontrol uygulamalarına ilişkin bilgilerini güncel tutmak için kılavuzlar doğrultusunda sürekli eğitim programları ile desteklenmesi, kanıta dayalı protokollerin oluşturulması ve klinisyen hemşirelerin bilimsel araştırmalara katılmasının teşvik edilmesi önerilmektedir.

Destekleyen Kuruluş

Çalışmayı maddi olarak destekleyen kişi/kuruluş yoktur.

Çıkar Çatışması

Yazarların herhangi bir çıkar dayalı çatışması yoktur.

KAYNAKÇA

- Algarni, S.S., Sofar, S.S.S., & Wazqar, D.Y. (2019). Nurses' knowledge and practices toward prevention of catheter-associated urinary tract infection at king abdulaziz university hospital. *Journal of Health, Medicine and Nursing*, 4(1), 50-73.
- Alsolami, F., & Tayyib, N. (2024). Nurse's knowledge and practice towards prevention of catheter-associated urinary tract infection: A systematic review. *International Journal of Urological Nursing*, 18(1), e12380. <https://doi.org/10.1111/ijun.12380>
- Arlı, Ş.K., & Bakan, A.B. (2020). Kateter ilişkili üriner sistem enfeksiyonları kontrol önlemlerine yönelik hemşirelerin bilgi ve tutumlarının değerlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 7(1), 1-7. <https://doi.org/10.31125/hunhemsire.715021>
- Barchitta, M., Maugeri, A., Favara, G., Riela, P., La Mastra, C., La Rosa, M., San Lio, R. M., Gallo, G., Mura, I., & Agodi, A. (2021). Cluster analysis identifies patients at risk of catheter-associated urinary tract infections in intensive care units: findings from the SPIN-UTI Network. *Journal of Hospital Infection*, 107, 57-63. <https://doi.org/10.1016/j.jhin.2020.09.030>
- Benny, A.M., Idiculla, A.S., Kunjumon, A., George, A., & Sequera, S. K. (2020). Nurses' knowledge on prevention of catheter-associated urinary tract infection in a selected hospital of mangaluru. *Journal of Health and Allied Sciences NU*, 10(03), 128-131. I <https://doi.org/10.1055/s-0040-1716664>
- Burucu, R., Günay Molu, N., Türk Dündükcü, F., Kurşun, Ş., Holta, B., Çaltepe, E., & Poyraz, S. Üçüncü basamak yoğun bakım ünitelerinde çalışan hemşirelere verilen üriner kateter bakımı konusundaki eğitimin etkinliğinin değerlendirilmesi. *Selçuk Tıp Derg* 2014;30(2): 64-67.
- Clarke, K., Hall, C.L., Wiley, Z., Tejedor, S.C., Kim, J.S., Reif, L., Witt, L., & Jacob, J.T. (2020). Catheter-Associated Urinary Tract Infections in Adults: Diagnosis, Treatment, and Prevention. *Journal of Hospital Medicine*, 15(9), 552-556. <https://doi.org/10.12788/jhm.3292>
- Cortese, Y.J., Wagner, V.E., Tierney, M., Devine, D., & Fogarty, A. (2018). Review of catheter-associated urinary tract infections and in vitro urinary tract models. *Journal of Healthcare Engineering*, 2018. <https://doi.org/10.1155/2018/2986742>
- Didgar, E., Şahin, A., & Berşe, S. (2023). Hemşirelerin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumları ve katater ilişkili üriner enfeksiyonu önlemeye yönelik bilgi düzeyleri. *Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 16(3).
- Durant, D.J. (2017). Nurse-driven protocols and the prevention of catheter-associated urinary tract infections: a systematic review. *American Journal of Infection Control*, 45(12), 1331-1341. <https://doi.org/10.1016/j.ajic.2017.07.020>
- European Centers for Disease Control and Prevention (ECDC). (2018). Guideline for Prevention of Catheter-Associated Urinary Tract Infections. <https://ecdc.europa.eu/en/publicationsdata/directory-guidance-preventionand-control/healthcare-associatedinfections-2>. (Erişim Tarihi 10.12.2023).
- Ghauri, S.K., Javaeed, A., Abbasi, T., Khan, A. S., & Mustafa, K.J. (2019). Knowledge and attitude of health workers regarding catheter-associated urinary tract infection in tertiary care hospitals, Pakistan. *The Journal of the Pakistan Medical Association*, 69(12), 1843-1847.
- Hacıosmanoğlu, K. A. & Yazıcı, G. (2022). Yoğun Bakım Ünitelerinde Kateter İlişkili Üriner Sistem Enfeksiyonlarını Önlemeye Yönelik Kanıta Dayalı Uygulamalarda Hemşirelerin Önemi. *Türkiye Sağlık Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 53-61.

- Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü (HSGM). (2017).Ulusal sağlık hizmeti ilişkili enfeksiyonlar surveyans rehberi 2017. <https://dosyaism.saglik.gov.tr/Eklenti/15719,ulusal-saglik-hizmeti-iliskilienf-surveyansi-rehberipdf.pdf>. (Erişim tarihi:21.06.2024).
- Hollenbeak, C.S., & Schilling, A.L. (2018). The attributable cost of catheter-associated urinary tract infections in the United States: A systematic review. *American Journal of Infection Control*, 46(7), 751-757. <https://doi.org/10.1016/j.ajic.2018.01.015>
- Huang, A., Hong, W., Zhao, B., Lin, J., Xi, R., & Wang, Y. (2023). Knowledge, attitudes and practices concerning catheter-associated urinary tract infection amongst healthcare workers: a mixed methods systematic review. *Nursing Open*, 10(3), 1281-1304. <https://doi.org/10.1002/nop2.1384>
- Jain, M., Dogra, V., Mishra, B., Thakur, A., & Loomba, P. S. (2015). Knowledge and attitude of doctors and nurses regarding indication for catheterization and prevention of catheter-associated urinary tract infection in a tertiary care hospital. *Indian Society of Critical Care Medicine*, 19(2), 76. <https://doi.org/10.4103/0972-5229.151014>
- Kranz, J., Schmidt, S., Wagenlehner, F., & Schneidewind, L. (2020). Catheter-associated urinary tract infections in adult patients: Preventive strategies and treatment options. *Deutsches Ärzteblatt International*, 117(6), 83. <https://doi.org/10.3238/arztebl.2020.0083>
- Mong, I., Ramoo, V., Ponnampalavanar, S., Chong, M.C., & Wan Nawawi, W.N.F. (2022). Knowledge, attitude and practice in relation to catheter-associated urinary tract infection (CAUTI) prevention: A cross-sectional study. *Journal of Clinical Nursing*, 31(1-2), 209-219. <https://doi.org/10.1111/jocn.15899>
- Polat, H.T., & Aslan, H. (2022). Determining the knowledge and attitudes of nurses about catheter associated urinary tract infections. *Acibadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 13(2), 286-291.
- Sevinç, K., Karakurt, P., & Erdiñç, A. (2021). Hemşirelerin üriner kateter ve katetere ilişkin enfeksiyonları önlemeye yönelik bilgi ve tutumları. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 24(3), 311-317. <https://doi.org/10.17049/ataunihem.704252>
- Tenke, P., Mezei, T., Böde, I., & Köves, B. (2017). Catheter-associated urinary tract infections. *European Urology Supplements*, 16(4), 138-143. <https://doi.org/10.1016/j.eursup.2016.10.001>
- Teshager, T., Hussien, H., Kefyalew, M., Wondimneh, F., Ketema, I., & Habte, S. (2022). Knowledge, practice and associated factors of nurses towards prevention of catheter-associated urinary tract infection in intensive care unit of public hospitals administered by Federal Government in Addis Ababa, Ethiopia: a cross-sectional institutional-based study. *BMC Nursing*, 21(1), 1-10. <https://doi.org/10.1186/s12912-022-00968-1>
- Tyson, A.F., Campbell, E.F., Spangler, L.R., Ross, S.W., Reinke, C.E., Passaretti, C.L., & Sing, R.F. (2020). Implementation of a nurse-driven protocol for catheter removal to decrease catheter-associated urinary tract infection rate in a surgical trauma ICU. *Journal of Intensive Care Medicine*, 35(8), 738-744. <https://doi.org/10.1177/0885066618781304>
- T.C Sağlık Bakanlığı (2023) .Türkiye'de Yoğun Bakım Ünitelerinde İnvaziv Araç İlişkili Enfeksiyonlarda Standardize Enfeksiyon Oranı Ve Kümülatif Atfedilebilir Fark Özet Raporu 2022. https://www.researchgate.net/publication/374061059_turkiye'de_yogun_bakim_unitelerinde_ivaziv_arac_ilişkili_enfeksiyonlarda_standardize_enfeksiyon_oranı_ve_kümülatif_atfedilebilir_fark_ozet_raporu_2022. (erişim tarihi:10.12.2023)